

Mestna občina Pliberk je leta 1968 uredila monografski muzej, ki je posvečen Wernerju Bergu (1904-1981). Reprezentativna hiša na pliberškem glavnem trgu je od tedaj naprej privlačna točka za ljubitelje umetnosti z vsega sveta. Kaže opus umetnika, čigar umetniško izhodišče je bil nemški ekspresionizem, v enkratnem vzajemnem vplivanju umetnosti in okolja na jedrnem območju njegovega izvora.

V letno menjajočih se razstavah vedno poskušamo ustvariti tematski dvogovor med delom Wernerja Berga in vsakokratno posebno razstavo. Tako tudi večkratni obiskovalec lahko doživlja umetnost Wernerja Berga s stalno novih gledišč. Na ta način se pokaže, kako njegovo delo ohranja trajno aktualnost tudi ob različnih vprašanjih našega časa.

Muzej Wernerja Berga Pliberk od **1. maja do 31. oktobra 2021** kaže nasledjo razstavo:

doma / daheim

Na poti h koroškim Slovencem in Slovenkam – Razstava kaže portrete ljudi, katerih jezik je samoumeven sestavni del Koroške. Cilj soočenja del fotografske umetnosti Karlheinza Fessla z mnogimi oljnimi slikami in lesorezi Wernerja Berga je, da se te ljudi postavi v ospredje. Multimedialno predstavljena obilica posameznih upodobitev daje raznoliko celotno sliko.

»Z jezikom bomo ali ne bomo.« To je navedek koroškega pisatelja Florjana Lipuša. Mirko Wakounig, univerzitetni profesor in eden od 45 portretirancev v projektu Karlheinza Fessla, predstavljenem v tej razstavi, je v svojem intervjuju citiral Lipuša. Navedek povzema položaj koroških Slovencev v enem stavku.

Karlheinz Fessl sam k temu pravi: »Mnenja sem, da za fotografa, ki svoj poklic jemlje resno, obstajajo tukaj na Koroškem tudi nezapisane naloge, ki jih je treba opraviti: Zato sem v letu 2013 začel portretirati in intervjuvati ljudi. Odpravil sem se v Podjuno, Rož in na Zilo, ampak tudi v Celovec, Gradec in na Dunaj, tja kjer živi največ koroških Slovenk in Slovencev. Nastali so pogovori, fotografije in videoposnetki. Ob koncu vsakega pogovora sem pustil intervjuvanca simbolično predati štafetno palico naslednji Slovenki ali Slovencu, dokler se ni razpela mreža preko vsega dvojezičnega ozemlja. Najvidnejši predstavniki narodne skupnosti naj bi dali prostora tišjim, redkeje slišanim.

Projekt »doma/daheim« nima aspiracij po znanstvenosti. Izvira iz novinarsko-umetniške zvedavosti in prepričanja, da je mogoče podreti zadnje pregrade, če slišimo, beremo in vidimo konkretne življenjske zgodbe in usode. Pri nobenem drugem delu poporej se nisem naučil toliko o svoji deželi in ljudeh v svoji okolici. Pogovori so potekali med obdobjem šestih let. So pa seveda le odraz vsakokratnega trenutnega stanja in individualna mnenja. Impresivno je bilo čutiti, koliko se jih iz prepričanja bori za nadaljnji obstoj svojega jezika, pa čeprav živijo na Dunaju ali kje drugod, ampak tudi, da nekateri že skoraj mečejo puško v koruzo in pravijo: »Smo že zreli za v muzej. Naš jezik je utihnil.« ali »Če smo odkriti, se bo naš jezik z našo generacijo izgubil.«

O tem, kako zelo je slovenski jezik zaznamoval Koroško, pričajo številna krajevna, ledinska in družinska imena, katerih slovenski izvor je pogosto prikrit s ponemčenim zapisom, če jih v prejšnjih časih, ko so priimki pogosto označevali poklic ali poreklo, nemškonacionalni župniki ali funkcionarji niso že kar prevedli v nemščino. V sklopu ločevanja držav po razpadu habsburške monarhije so se mnogi koroški Slovenci odločili za obstanek v mladi avstrijski republiki. Le nekaj let kasneje so bili v času nacizma mnogi od njih prisilno izseljeni, zasledovani in tudi ubiti. Nekateri so se nato pridružili

partizanskemu gibanju, so tvorili edino številčno večjo uporniško silo na avstrijskih tleh in so se zavzemali tudi za to, da bi bila njihova regija po propadu velikonemške države priključena jezikovni matični državi. Ko je slovensko govoreče prebivalstvo ponovno pripadalo Avstriji, je moralo doživeti, kako malo so bile upoštevane njegove pogodbeno zajamčene pravice in je bilo ponovno vsebolj izpostavljeno tako prikritim kot odprtim napadom. Sociološko se je za ljudi, ki sta jih zaznamovala skupni jezik in zgodovina, marsikaj spremenilo. Večja splošna mobilnost, boljše izobraževalne in poklicne možnosti pogosto zunaj domačih dolin in ne nazadnje regionalne značilnosti izničujejoči pritisk množičnih medijev na rabljeni jezik, so vodili do njegove vse redkejša rabe. Tem pomembnejše je postalo vprašanje ohranjanja skupinske identitete, ki jo oblikuje prav skupni jezik.

Kaj ima ta dolga uvodna pripomba opraviti s slikami Wernerja Berga, posebno s številnimi upodobitvami posameznikov iz njegovega okolja, ki so v razstavi v tej obilici prvič postavljene nasproti sodobnim fotografijam Karlheinz Fessla? Vsak poskus, da bi v teh slikah zasledili tako imenovane narodnostne fiziognomske značilnosti, je treba odkloniti in opredeliti za rasističnega. Vendar lahko zunanja podoba ljudi neke pokrajine kaže z zgodovino, tradicijo in posebnimi sociološkimi dejavniki pogojene značilnosti, ki v zunanjem opazovalcu vzbujajo enotno sliko kljub individualni raznolikosti. Tak zunanji opazovalec je bil promovirani politični ekonomist Werner Berg, rojen leta 1904 v nemškem Wuppertalu/Elberfeldu, ki se je leta 1931 po opravljenem umetniškem izobraževanju na akademijah na Dunaju in v Münchnu kot kmet in slikar priselil na odročno kmetijo visoko nad Dravo. Osrednja tema njegovega opusa, ki je nastal v petih desetletjih in medtem sodi k najpomembnejšim stvaritvam, ki jih je rodila umetnost 20. stoletja, je ponavljajoče se upodabljanje ljudi v njegovi okolici z vsemi njihovimi posebnostmi in značilnostmi v oljnih slikah, lesorezih in risbah na osnovi vsakdanjega sodoživljanja. Često se je njegovim slikam pripisovalo, da so ponesele v svet izvirno podobo koroških Slovencev – v času, ko so nemški nacionalisti želeli, da se taji že samo njihovo obstajanje. Medtem ko je pogled prišlega tujca od zunaj bolj koncizno zajemal značilnosti, je kmetovsko življenje Wernerja Berga, ki se je med svojimi sosedi udomačil in bil podvržen istim težavnim življenjskim pogojem kot oni, preprečevalo klišeje. Taki bi na prvi bežni pogled vsekakor lahko bili dani zaradi vsepovsod prisotnih rut, dolgih nosov, klobukov in brkov. Ta nevarnost je obstajala kljub nenehni usmerjenosti Wernerja Berga k ljudem v njegovi okolici prav v njegovem vseživljenjskem iskanju lika, ki ga je želel izoblikovati v čim bolj strnjeni redukciji. Pričujoča množica posameznih upodobitev, ki je v tej obilici prvič na ogled, pa prikazuje Wernerja Berga predvsem kot sočustvujočega opazovalca ter mojstrskega opisovalca individualne usode posameznika.

Tako je razstava logično nadaljevanje izredno uspešne predstavitve »Manfred Deix trifft Werner Berg – Manfred Deix sreča Wernerja Berga« in je ponovno del jubilejnih projektov CARINTHija 2020, ki bodo zaradi pandemije potekali tudi še v letu 2021. Fesslov fotografski projekt »doma / daheim« podpira tudi Biro za slovensko narodno skupnost dežele Koroške v okviru »kulturnega leta«, ki ga je razglasil ob svoji 30. obletnici. Po priostrenem, pretiranem pogledu karikature, ki je vodil do razmisleka in premisleka o regionalnih značilnostih, je sedaj v središču projekta slikovna dokumentacija posameznikov, ki jih medseboj povezujejo regija, zgodovina in jezik, bodisi v aktualni fotografiji bodisi v umetniškem delu, ki prikazuje danes že minuli čas.

Velikopovršinsko **oblikovanje fasad** razširja razstavo v središče mesta. Tako preseganje predstavitve v muzeju z razširitvijo v javni prostor, ki daje pečat celemu mestnemu predelu, medtem predstavlja edinstveno značilnost mesta kulture Pliberk/Bleiburg.

Na **muzejskem vrtu kipov** so na ogled »jezikovne slike« **Wernerja Hofmeistera**. Ta se že leta ukvarja z vzajemnim razmerjem med sliko in besedilom. Črke, glasove, vzklike, simbole preoblikuje v sliko, kot žig, kot vrstico besed ali kot besedni voz, v železu.

Odpiralni čas:

od 1. maja do 31. oktobra 2021

od torika do nedelje: od 10. do 18. ure

Odprtje razstave: 30. aprila 2021, ob 19. uri

Zvočni vodniki (nem./slo.) brezplačni

Vodeni ogledi (nem./slo./ital.) za skupine na povpraševanje

www.wernerberg-museum

www.doma-daheim.at

Werner Berg Museum Bleiburg|Pliberk

10. Oktober Platz 4

A-9150 Bleiburg/Pliberk

0043 (0)4235/2110-27 oder 2110-13

bleiburg.museum@ktn.gde.at

Kustos: dr. Harald Scheicher

Vodja muzeja: prof. Arthur Ottowitz

S prijazno podporo:

Sponzorji:

Sodelujoči partnerji:

